

Бранка Радичевића 10, Пирот
ПИБ: 100355955
телефон: 010 313-744
факс: 010 313-745
оснивач: Општина Пирот
e-mail: bibliopirotd@ptt.rs
шифра делатности: 9101
матични број: 07211660
www.nbpi.org.rs

Извештај о раду Народне библиотеке Пирот за 2014. годину

Пирот, март 2015.

Визија и мисија Народне библиотеке Пирот

Визија

Библиотека је културни и информациони центар локалне заједнице, референсна збирка, место за истраживачки рад, место за учење током читавог живота, креативно испољавање, место сусретања људи, бави се издавачком делатношћу, отворена је за различита искуства и за реализацију нових идеја.

Мисија

Свевремена мисија јавне библиотеке каква је Народна библиотека Пирот садржана је у Ifla/Unesco *Манифесту за јавне библиотеке* (1994), где је библиотека сагледана као „локална капија знања која пружа основне услове за учење током читавог живота, самостално доношење одлука и културни напредак појединаца и друштвених група... Јавна библиотека је локални центар информација који омогућава да све врсте знања и информација буду одмах на располагању кориснику... Услуге јавне библиотеке почивају на начелу **равноправности** приступа за све, без обзира на старосно доба, расу, пол, веру, националност, језик или друштвени положај...“.

Поштујући ова начела, Народна библиотека Пирот настоји да стално унапређује своју улогу **посредника између књиге/информација и корисника** кроз континуирано побољшање услова за рад и унапређивање услуга које пружа својим корисницима. Године 2010. свим члановима Библиотеке обезбеђен је бесплатан приступ интернету; 2011. године оформљена је електронска читаоница у оквиру референсне службе и интернет кутак на дечјем одељењу, као и колекција аудио књига, тзв. *аудио библиотека* која садржи шездесетак звучних књига намењених слепим и слабовидим лицима; 2012. године основана је библиотека за младе, тзв. *тинејџерски кутак*; 2013. године уређено је научно одељење, у 2014. приступили смо реализацији два значајна пројекта – оснивању и опремању читаонице за лица са потешкоћама у читању и адаптацији и уређењу позајмног одељења за децу и младе.

Уз настојање да све ове сегменте рада задржимо и уз неминовну употребу савремених информационих и технолошких достигнућа, Народна библиотека Пирот се труди да стално унапређује своје услуге, а све то у интересу својих суграђана. Циљ Народне библиотеке Пирот је да својим корисницима омогући перманентно образовање, да промовише културу читања од најмлађег узраста, негује завичајност и њене највеће уметничке вредности, између осталог и кроз издавачку делатност Библиотеке која је у 2014. години била посебно богата и разноврсна. Усмереност на кориснике и задовољење њихових потреба кроз стално проширивање и богаћење услуга остаје суштина нашег рада. Библиотекар је ту да омогући сусрет знања и корисника на правом месту и у право време, непрекидно тражећи начин, путоказ и решење како да се прилагоди новонасталим променама и да узме активно учешће у креирању нових.

Реализоване активности

Укупан пораст броја корисника из године од годину, неодступање од интенције да током године културно-јавна делатност буде што разноврснија, богатија и квалитетнија, замена старог и дотрајалог новим библиотечким инвентаром, намештајем и опремом, могућност бесплатно коришћења интернета за све кориснике Библиотеке у електронској читаоници, редовно ажурирање сајта, улагање у стручно оспособљавање радника, дигитализација, разноврсна издавачка делатност - само су неке од планираних и остварених активности Библиотеке у 2014. години.

Одговорност према сопственој професији која прокламује широку доступност информација свим категоријама корисника, Библиотека је испољила и кроз оснивање читаонице за лица са потешкоћама у читању (иако код већине права асоцијација упућује на слепе и слабовиде особе, појам особа са потешкоћама у читању је шири и подразумева све особе које из било ког разлога не могу да користе грађу у стандардном штампаном формату - стари, болесни, дислексични и др.) - као драгоцене могућности да се и овим корисницима којима је до сада библиотека била мање доступна отворе врата знања, образовања, информисања. Доступност свих фондова књижне, некњижне грађе и периодичних издања лицима са потешкоћама у читању даје могућност да наставе или коригују своје образовање, да се прилагоде стању на тржишту рада и да у том смислу себе не лише прилике да буду професионално остварени и ангажовани. Задатак који предстоји пиротским библиотекарима је да учинимо све како бисмо код слепих и слабовидих развили навику да своје образовне и друге читалачке потребе задовољавају не у специјализованој установи, већ у јавној библиотеци као што је наша.

Током 2014. године Општина Пирот и Народна библиотека Пирот упутили су захтев руководству ИО „Први мај“ да се књижни фонд уступи на коришћење Библиотеци, с обзиром да је реч о вредној колекцији а даља судбина ИО „Први мај“, након приватизације у више фаза, је неизвесна. Библиотека је сада у прилици да део тог фонда прихвати и смести.

Финансирање Библиотеке

Народна библиотека Пирот је у 2014. години остварила приходе у укупном износу од 18.819.470,00 динара, што је 7,56% више у односу на реализовани приход у 2013. години. Из буџета Општине за делатност Народне библиотеке у 2014. пренето је 17.764.652,00 динара, од тог износа 1.042.000,00 динара су средства које је Библиотека добила од Министарства културе за реализацију својих пројеката са којима је конкурисала код Министарства: за оснивање и опремање читаонице за лица са потешкоћама у читању - 619.200,00 динара, Шести фестивал стрипа - 150.000,00 динара и остваривање матичних функција у 2014. - 235.000,00 динара. Библиотека је приходовала од Министарства културе додатних 937.000,00 динара за набавку књига по основу откупа публикација, које је Министарство директно уплатило издавачима. Планирана средства искоришћена су наменски а финансијски план Библиотеке реализован је са 94,9%.

Кадар

Упркос проширењу обима послова и усложњавању услуга, у Народној библиотеци Пирот број запослених није повећаван а 2011. године, одласком радника у пензију, смањен је на 16 радника. Сви радници на библиотечким пословима (13), као и

радник који, у недостатку квалификованог кадра, обавља административне послове, имају положен стручни испит. Квалификациона структура запослених је усклађена са стандардима препорученом структуром запослених у једној матичној библиотеци.

На измаку 2014. године колегиници вишем књижничару која је у међувремену дипломирала на специјалистичким студијама Високе струковне школе за образовање васпитача и стекла звање струковни васпитач специјалиста признато је звање дипломирани библиотекар и дато решење у складу са стручном спремом и звањем (*Правилник о Програму стручних испита у библиотечко-информационој делатности, начину њиховог полагања и висини накнаде за рад чланова Комисије за полагање стручних испита*, „Службени гласник“ бр. 123/2012). С обзиром да још увек нису донете измене и допуне Уредбе за послове који предвиђају трогодишње студије, две колегинице које су завршиле основне студије на Високој струковној школи и које су стекле звање библиотекара, и даље примају плату вишег књижничара. Плате и додаци запослених обрачунавају се на основу *Закона о платама у јавним службама* и *Уредбе о коефицијентима за обрачун и исплату плата у јавним службама*. Тренутно важећи коефицијенти за обрачун плата запослених у Библиотеци су: директор - 22,17, (дипломирани) библиотекар - 17,30, виши књижничар - 13,30, самостални књижничар - 11,40, књижничар - 11,10, организатор материјално-финансијских и општих послова - 11,10 и хигијеничар - 6,70.

Квалификациона структура запослених у Народној библиотеци Пирот, приказана у табелама 1, 2 и 3 - дата је у односу на нови *Правилник о организацији и систематизацији послова у Народној библиотеци Пирот* који је усклађен са новим законом и усвојен 2013. године, чиме је ранија систематизација послова у Библиотеци из 1991. године која је била потпуно застарела стављена ван снаге.

Табела 1. Квалификациона структура Народне библиотеке Пирот

квалификациона структура	број извршилаца у 2014.
НКВ	1
ССС	6
ВШС	2
ВСС	7

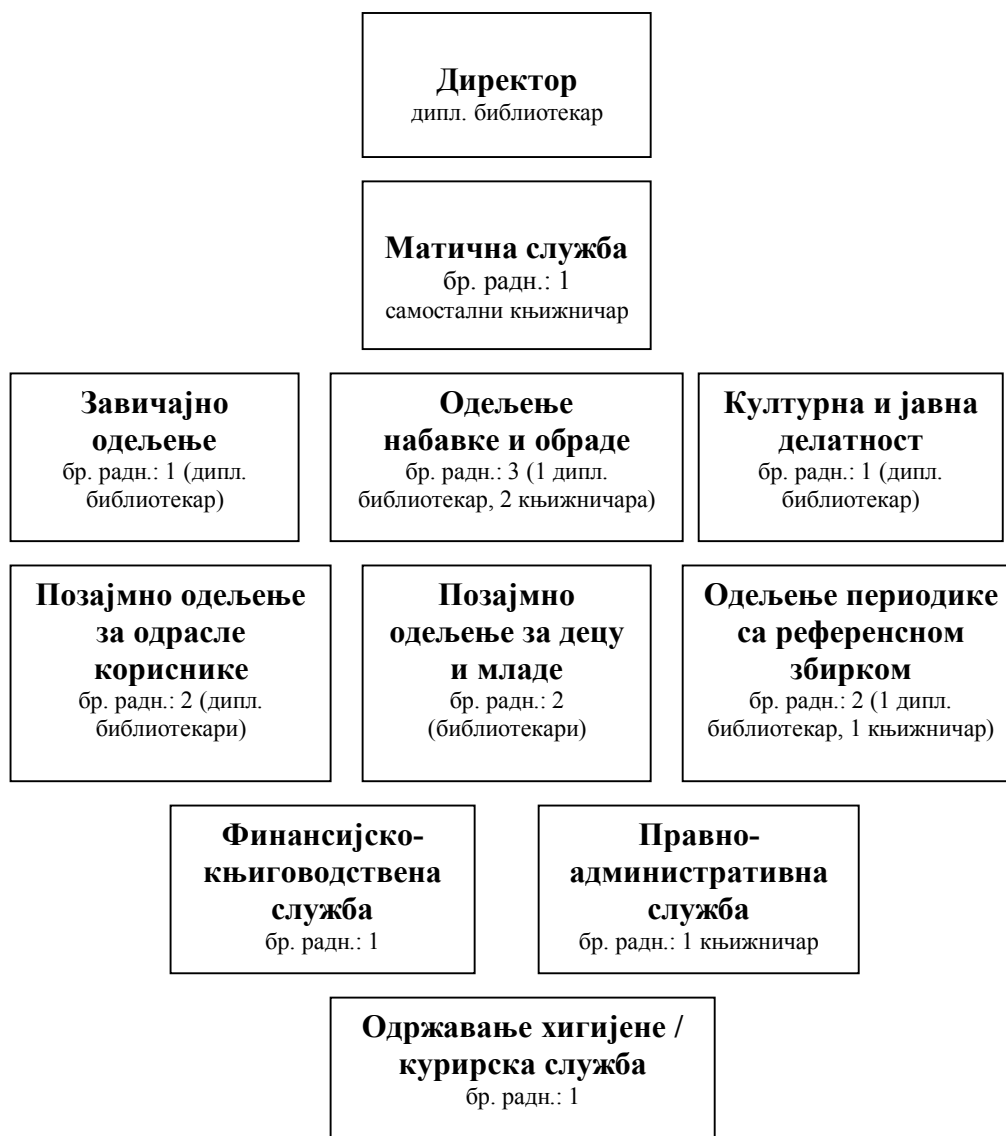
Табела 2. Квалификациона структура по годинама старости

	20-30 г.	31-40 г.	41-50 г.	51-60 г.	преко 61 г.
НКВ			1		
ССС		2	2	2	
ВШС		1	1		
ВСС	1	1	2	2	1

Табела 3. Квалификациона структура по годинама стажа

	0-5	5-10	10-15	15-20	20-25	25-30	30-35	35-40
НКВ		1						
ССС			2		1	2	1	
ВШС			1		1			
ВСС	2		1	1			2	

Укупан број стручних библиотечких радника у општини Пирот далеко је испод стандарда који за јавне библиотеке одређују једног дипломираног библиотекара/библиотекара и 1 вишег књижничара/књижничара на 5.000 становника. Општина Пирот је, према најновијем попису становништва, 2011. године имала 57.911 становника а град Пирот 38.432 становника, односно потребу за 24 стручна радника у општини, односно 15 стручних радника у Библиотеци у самом Пироту, колико би, сагласно одредбама *Стандарда за јавне библиотеке у Републици Србији* („Библиотекар“ бр. 1-4/2010) требало да ради у мрежи јавних библиотека у општини Пирот и колико је и предвиђено новим Правилником о организацији и систематизацији послова. Рад Народне библиотеке Пирот организован је у оквиру следећих одељења и служби:

Пошто је Библиотека без стандардне опреме за књиговезницу, проблем заштите и чувања библиотечке грађе који је, с обзиром на актуелни закон о јавним набавкама, израженији него раније решава се ангажовањем уговором о делу стручних лица за обављање поменутих послова.

Служба за набавку и обраду библиотечке грађе

Набавна политика је први и основни задатак свих јавних библиотека које прикупљају, чувају и дају на коришћење разноврсну библиотечку грађу. Планира се у складу са стандардима и темељи на добром познавању структуре корисника и анализи њихових потреба и интересовања. Редовном и осмишљеном набавном политиком обезбеђује се континуирана и квалитетна попуна библиотечких фондова. Иако се код попуне фондова акценат ставља на пропорционалну набавку разноврсне библиотечке грађе, основу библиотечког фонда у Народној библиотеци Пирот, уосталом као и код већине јавних библиотека, и даље представља књига.

Поред куповине наменским средствима, књижни фонд се попуњава још и куповином сопственим средствима (Библиотека је у 2014. издвојила близу 90.000,00 динара у ту сврху), поклонима дародаваца, (локалним) обавезним примерком и разменом.

Година	Куповина		Поклон				Укупно	% од стандарда (5.450)
		% куповине у набавци	откуп МК	поклон	Укупно	% поклона у набавци		
1997	872	54,47	648	81	729	45,53	1.601	29,38
1998	791	42,07	489	600	1.089	57,93	1.880	34,50
1999	900	47,34	521	480	1.001	52,66	1.901	34,88
2000	714	43,48	470	458	928	56,52	1.642	30,13
2001	484	35,33	444	442	886	64,67	1.370	25,14
2002	934	28,30	470	1.896	2.366	71,70	3.300	60,55
2003	519	23,69	378	1.294	1.672	76,31	2.191	40,20
2004	602	34,70	754	379	1.133	65,30	1.735	31,83
2005	665	24,42	509	1.549	2.058	75,58	2.723	49,96
2006	851	41,70	360	830	1.190	58,30	2.041	37,45
2007	1.189	38,07	940	994	1.934	61,93	3.123	57,30
2008	941	28,92	1.646	667	2.313	71,08	3.254	59,71
2009	983	38,03	1.162	440	1.602	61,97	2.585	47,43
2010	1.132	51,48	557	510	1.067	48,52	2.199	40,35
2011	1.326	45,55	1.182	403	1.585	54,45	2.911	53,41
2012	1.275	44,40	1.262	334	1.596	55,59	2.871	52,67
2013	562	16,06	1.211	1.726	2.937	83,93	3.499	64,20
2014	732	25,45	1.219	925	2.144	74,54	2.876	52,77
укупно	15.523	35,47	14.222	14.008	28.230	64,52	43.753	44,60

У 2014. години Народна библиотека Пирот је набавила укупно 2.876 књига: куповином 732 књиге (653 наслова), чија је вредност 470.000,00 динара, откупом Министарства културе 1.219 књига у вредности од 923.076,00 динара, поклоном 912 књига (808 наслова) и локалним обавезним примерком 13 књига (9 наслова), чија је вредност 6.250,00 динара. Током целе године комисија за набавку библиотечке грађе прати издавачку продукцију и, с обзиром на функцију коју Библиотека има и структуру корисника, плански одабере и купује књиге. Иако су нам, због актуелног закона о

јавним набавкама, средства за набавку књига преполовљена, куповали смо тако да читаоци нису били ускраћени ни за један нови наслов.

Поводом Националног дана књиге Eurobank и Фондација „Ана и Владе Дивац“ поклонили су 2.000 дечјих књига градским библиотекама широм Србије. Народна библиотека Пирот једна је од двадесет библиотека које су на тај начин свој књижни фонд на дечјем одељењу обогатиле са 100 нових и актуелних књига у издању „Креативног центра“ и „Лагуне“. Још један неочекивани поклон пиротској Библиотеци у виду 198 књига стигао је посредством Љубомира Јованића, пореклом Пироћанца, сестрића Чедомира Крстића - од Бранислава Кнежевића, успешног менаџера који живи и ради у Немачкој. Међу поклоњеним књигама најзаступљенија је белетристика и то углавном дела класичне домаће и светске књижевности, али има и књига за децу, као и раритетних издања којих није било у постојећем фонду Народне библиотеке Пирот (ретка едиција Андерсенових бајки у 10 књига). Књиге је Библиотеци такође даривао и др Милутин Пенчић, а међу 480 поклоњених књига преовладавају класици домаће и светске књижевности, дела заступљена у школској лектури, савремена књижевност. До ових књига Библиотека је дошла захваљујући посредовању рођака Милутина Пенчића Радослава Пејчића, професора Млекарске школе „Др Обрен Пејић“.

Захваљујући потпуној аутоматизацији процеса стручне обраде на COBISS платформи, уз поштовање свих библиотечких прописа и међународних стандарда, убрзан је пут књиге до читаоца. Формирање електронског каталога који ће садржати целокупни расположиви фонд Народне библиотеке Пирот представља приоритет у даљем раду Библиотеке. Стварно стање књижног фонда Народне библиотеке Пирот у односу на стање регистровано у књигама инвентара биће установљено тек након завршетка започете ревизије на позајмном одељењу за одрасле кориснике.

COBISS

Народна библиотека Пирот, заједно са још преко 160 библиотека у систему са 2,6 милиона записа у узајамном каталогу, као пуноправна чланица Виртуелне библиотеке Србије (ВБС) и корисник програма COBISS од фебруара 2007, активно учествује у систему узајамне каталогизације креирањем записа у узајамну базу података, као и преузимањем библиографских записа из узајамног у локални електронски каталог. Сви послови на обради и каталогизацији књига обављају се у програму COBISS.

Шест библиотечких радника похађало је курс *Коришћење програмске опреме COBISS2/Каталогизација – почетни* у Народној библиотеци Србије и добило лиценцу за узајамну каталогизацију. Лиценце поседују: Драгана Благојевић и Нинослава Златановић које су, уз почетни, похађале и курсеве *Коришћење програмске опреме COBISS2/Каталогизација - монографске публикације* и *COBISS2/Каталогизација – Редакција* (Н. Златановић и курс *Употреба програмске опреме COBISS3/Фонд*), Марија Шаровић (уз почетни, похађала је и курс *Употреба програмске опреме COBISS2/Позајмица* и *COBISS2/Каталогизација - Серијске публикације*), Јулијана Божић уз почетни, похађала је и курс *Употреба програмске опреме COBISS2/Позајмица*), Слађана Игић (уз почетни, похађала је и курс *Коришћење програмске опреме COBISS2/Каталогизација - монографске публикације*) и Милан Јовановић који је у 2014. години прошао обуку *Употреба програмске опреме COBISS3/Каталогизација – почетни*.

Позајмица у COBISS-у отпочеће по окончању процеса рада на електронском каталогу.

Корисницима Библиотеке омогућено је претраживање како постојеће локалне, тако и база библиотека у Србији и окружењу, што, између осталог, у великој мери поспешује међубиблиотечку позајмицу.

Позајмна одељења (одељење за одрасле кориснике и одељење за децу)

Иако је посета библиотеци најчешћа културна активност у граду, наш стални циљ је **повећање броја чланова библиотеке** и протеклих шест година успешно се остварује.

	Година	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Дечје одељење	Уписаних чланова	403	613	730	877	816	770	926	1114	1149	1216	1198
	Број посета	4163	4558	4830	5358	5305	5520	5462	7318	7373	8193	7263
	Изд. књига	5341	6454	7237	8091	8129	8480	7976	9928	10443	12078	8945
Одељење за одрасле	Уписаних чланова	561	584	600	596	580	592	592	590	554	556	592
	Број посета	5885	6260	5798	5850	6318	7189	6557	6486	6558	6503	5988
	Изд. књига	9785	9894	8941	9575	10032	11265	10727	10389	10986	10753	10373
Укупно	Уписаних чланова	964	1197	1330	1473	1396	1362	1518	1704	1703	1772	1790
	Број посета	10048	10818	10628	11208	11623	12709	12019	13804	13931	14696	13251
	Изд. књига	15126	16348	16178	17666	18161	19745	18703	20317	21429	22831	19319

Позајмно одељење за рад са одраслим корисницима

На простору од око 220 м², на старој локацији Библиотеке у улици Бранка Радичевића, смештен је књижни фонд са око 35.000 монографских публикација - тзв. позајмно одељење за одрасле кориснике. Уз ово одељење функционише и читаоница, намењена превасходно ученицима и студентима, али и за читање дневне штампе. Како Библиотека не располаже салом за јавне скупове, читаоница је место на коме се одржавају књижевне вечери, разне трибине, предавања, смотре и друге манифестације и у том смислу својеврсна је „лична карта“ Библиотеке.

Позитиван тренд пораста чланова Народна библиотека Пирот бележи и у 2014. години када се у Библиотеку учланило 1.790 суграђана, од тога 1.198 на позајмном одељењу за децу и младе и 592 корисника на одељењу за одрасле. Док су чланови дечјег одељења углавном ученици основних школа (1.010), структура корисника позајмног одељења за одрасле обухвата лица разнородног профила и степена образовања:

- ученици основне школе.....15
- средњошколци.....106
- студенти.....60
- радници у непосредној производњи.....20
- радници из других делатности.....189
- земљорадници.....1
- остали (домаћице, пензионери, незапослени...)...201

Библиотека је, поред својих сарадника, бесплатно уписивала ученике првог разреда пиротских основних школа, децу предшколског узраста, социјално угрожена лица и добровољне даваоце крви. У 2014. години на позајмном одељењу за одрасле било је 5.988 посета, а издато је 10.373 публикације.

Главни задатак радника позајмног одељења је да што квалитетније услуже кориснике, тако да се улаже велики труд да се обезбеде сви тражени наслови. Путем сталне поставке атрактивнијих издања која се редовно ажурира, повремених тематских изложби књига, редовне рубрике у локалном листу *Књиге на полицама библиотеке*, корисници су у прилици да се информишу о актуелним насловима. Да би се захтеви свих корисника испоштовали воде се тзв. књиге дезидерата и листе чекања. Иако је овај књижни фонд смештен у потпуно безусловном простору, приступ целокупном фонду је слободан.

Од информационих инструмената корисницима позајмног одељења за одрасле на располагању су лисни алфабетски, стручни и предметни каталог, док се израда електронског каталога полако приводи крају. Процес паралелног уношења нових и целокупног расположивог књижног фонда Библиотеке још није завршен, те је то, уз физичку раздвојеност овог простора од остатка Библиотеке, основни разлог зашто се још увек оклева са аутоматизацијом процеса позајмице књига.

На позајмном одељењу за одрасле кориснике раде дипломирани библиотекарски Милан Јовановић и Милорад Костић, којима су у опису посла, поред рада са корисницима, и бројне друге активности – Милан Јовановић аутор је сајта Библиотеке и задужен за његово редовно ажурирање, ангажован је и на пословима сервисирања рачунара, док је Милорад Костић као члан комисије за испитивање активно укључен у организацију такмичења „Читалачка значка“ а све чешће је ангажован и у другим програмским активностима Библиотеке, какав је био јавни час о Душку Радовићу за ученике трећег разреда истоимене школе или смотра рецитатора.

Дечје одељење и одељење за младе

Пословна политика Библиотеке последњих година је усмерена према најмлађим читаоцима и већ даје запажене резултате. Током 2014. године учлањено је 1.198 корисника који су посетили дечје и одељење за младе 7.263 пута и позајмили 8.945 књига Предшколци и прваци имају право на бесплатан упис, а годишња чланарина за децу је 300 динара.

На дечјем одељењу Библиотеке редовно су током 2014. године организовани пригодни програми, приређиване разноврсне тематске изложбе. Поводом Међународног дана дечје књиге који се обележава 2. априла – на дан рођења Ханса Кристијана Андерсена, Народна библиотека Пирот приредила је изложбу Андерсенових бајки из фонда Библиотеке, од најстаријих, раритетних књига до савремених издања. Дечја недеља протекла је у знаку дружења са глумцима Народног позоришта Александром Стојановић и Александром Радуловићем. На дан рођења Душана Радовића одржан је јавни час за ђаке ОШ „Душан Радовић“. Дружење са децом из пиротских вртића који нам често долазе у посету је такође постала традиција, као и организоване посете деце из сеоских школа и ђака првака.

У жељи да књигу и читање популарисемо међу основцима 2010. године покренули смо поново манифестацију „Читалачка значка“. Те године број деце која су узела учешће на такмичењу био је 90, годину дана касније било их је 335, 2012. године 475, 2013. године 637 такмичара. Такмичење „Читалачка значка“ је и у 2014. години побудило велику пажњу међу пиротским основцима - 537 деце је учествовало на овогодишњој манифестацији, који су се на завршној свечаности дружили са познатим

ствараоцем за децу Јасминком Петровић. Најважније је да су деца која учествују у програму редовни посетиоци библиотеке током целе године и да самим тим на квалитетнији начин почињу да је користе, препознајући библиотеку као извор њима потребних знања и информација.

На *Фестивалу хумора за децу*, који се традиционално сваке јесени одржава у Лазаревцу у организацији Народне библиотеке „Димитрије Туцовић“, учествовали су и библиотекарски пиротске Библиотеке. На округлом столу за библиотекарске децјих одељења из Србије и земаља региона о *улози децјих одељења јавних библиотека у остваривању права деце на читање*, 17. септембра, своја искуства у раду са најмлађима презентовали су и библиотекарски Народне библиотеке Пирот Нинослава Златановић и Тања Манчић.

Године 2012. Народна библиотека Пирот је у оквиру децјег одељења основала и одељење за младе, поставши тако једна од првих библиотека у Србији која је националним стандардима препоручено формирање посебних библиотека за младе, ту препоруку спровела у дело. Одељење за младе, иако просторно невелико, садржи све оно што један *тинејџерски кутак* треба да има – од литературе намењене адолесцентима (а и њиховим родитељима), преко стрипова, друштвених игара, укључујући и ентеријер опремљен одговарајућим намештајем ведрих боја. Упорношћу запослених и уз подршку Министарства културе РС и Општине Пирот већ наредним пројектом „Знам једно савршено место за нас“ Библиотека је успела да децје и одељење за младе у потпуности опреми новим инвентаром, прилагођеним потребама најмлађих и нешто старијих корисника. Докаже ли се библиотека као институција способна да задовољи специфична интересовања и сазнајне потребе и младих тинејџерског узраста, размишљали смо, повећава се вероватноћа да ће је они заувек сматрати важним делом свог културног живота.

Коначним реновирањем, на основу већ раније израђеног пројекта, које је Општина Пирот финансира са 242.000,00 динара и које је Библиотека спровела у периоду од 8. до 26. јануара 2015. године, децје и одељење за младе заблистало је у пуном сјају. Додатних шездесетак квадратних метара на рачун ходника који није имао никакву улогу и доступност прозора који су омогућили да ово одељење добије природан извор светлости и вентилације представљају значајан помак у освајању бољих услова за рад библиотекара и оних којима је овај простор намењен – деце и младих. Пирот је тако добио репрезентативну и функционалну децју библиотеку са посебно издвојеним одељењем за младе и интернет читаоницом, што није чест случај када су наше библиотеке у питању и то нам даје наду да ће се ускоро и решавању проблема читаонице и позајмног одељења за одрасле кориснике озбиљно приступити.

На децјем одељењу Библиотеке у 2014. радиле су библиотекарски Мирјана Ћирић и Тања Манчић, која је имала посебан ангажман и у склопу такмичења „Читалачка значка“.

Радно време Библиотеке са корисницима је радним данима од 7,30 до 19,00 часова а суботом Библиотека ради од 8,00 до 13,00 часова.

Научно одељење: одељење периодике са референсном збирком, старом и ретком књигом и фондом стране књиге

Године 2012. приступило се формирању тзв. научног одељења када је из целокупног фонда Народне библиотеке Пирот издвојена стручна литература. Библиотекарски овог одељења су се у протеклом периоду бавили селекцијом, смештајем

и обрадом публикација које су пребачене са позајмног одељења за одрасле кориснике, на којем се сада налази само белетристика. Фонд серијских публикација пресељен је у нову просторију, тако да су фондови научног одељења сада распоређени у три целине и у три просторије (и углавном смештени на новим металним полицама).

Народна библиотека Пирот је током 2014. године почела рад на регистру старе и ретке књиге. Пре уноса публикација, запослене на овом одељењу Драгана Јовановић Ђурђић и Марија Шаровић посетиле су Одељење посебних фондова Народне библиотеке Србије и обавиле консултације са координатором за послове заштите културних добара. У регистар су у протеклој години унете 33 публикације из фондова пиротске Библиотеке, Музеја Понишавља, Историјског архива и Цркве Рождества Христовог у Пироту. Посете другим установама културе библиотекари су искористили да допуне завичајне фондове насловима који недостају (нарочито старијим издањима).

Поред пописа старих и ретких књига на подручју Пиротског округа, библиотекари су се бавили и дигитализацијом и презентацијом ове грађе. Дигитализоване публикације могу се наћи на сајту и ФБ профилу Библиотеке.

Број корисника овог одељења и издатих публикација је вишеструко већи у односу на ранији период - у 2014. години на научном одељењу евидентирано је 2.255 корисника (2013. године 1.289), који су користили 7.860 публикација (2013. године 5.548): 1.687 књига из области филозофије, религије, друштвених и природних наука, различитих грана уметности, језика и књижевности, историје и географије, 6.107 серијских публикација и 66 књига на страним језицима. У протеклој години удвостручен је и број корисника који су користили електронску читаоницу, забележено је 1.009 посета, што је 594 више у односу на 2014. Током године библиотекари су корисницима пружали и услуге копирања, скенирања, штампања а интензивно су се бавили и међубиблиотечком позајмицом, омогућавајући корисницима да дођу до публикација из других библиотека у Србији.

Крајем 2014. године, у склопу припрема за библиотерапију, Библиотека је отворила посебну електронску адресу – biblioterapija.pirot@gmail.com. Набављене су и кутије у које посетиоци Библиотеке могу да остављају своја писма са изложеним проблемима, недоумицама, запажањима. Приликом наредне посете, као одговор библиотекара корисника ће чекати одабрани наслови.

Поред дневних листова (*Блиц*, *Данас*, *Вечерње новости*, *Политика*, *Спорт*), током 2014. године Библиотека је набавила 32 наслова периодике из различитих области. Завичајна периодика обогаћена је са 10 наслова. Приновљен је и фонд некњижне грађе (разгледнице, позивнице, плакати, изложбени каталози...).

Радно време Библиотеке са корисницима је радним данима од 7,30 до 19,00 часова.

Завичајно одељење

Завичајни фонд Библиотеке са преко 2.300 монографских публикација, значајном колекцијом завичајних серијских публикација и некњижне грађе важан је фактор у пружању релевантних података о локалној заједници. Свој превасходни циљ - сакупљање грађе чија је основна одлика завичајност, Библиотека је остваривала кроз сарадњу са издавачким кућама, школама, музејима и другим сродним установама и разменом својих издања (*Закон о обавезном примерку публикација* допринео је бољем регулисању ове области). У завичајном фонду заступљена је грађа која се односи на завичај или на његове појединце, чији су аутори са територије завичаја, односно чији су

аутори на одређени начин везани за завичај и грађа која је штампана или објављена на територији завичаја до 1945. године.

На овом одељењу и током 2014. године настављен је рад на реализацији пројекта дигитализације грађе, чиме смо заштитили фонд и изашли у сусрет студентима, научним радницима и ствараоцима, чије је поље интересовања и изучавања везано за пиротски крај, као и особама са посебним потребама које нису у могућности да посете Библиотеку. „Тефтер нишавске митрополије“, „Нишавље“, „Водич: манастири и цркве у Понишављу“, „Пирот кроз векове“, „О пиротском ћилиму“, „Бојење тканине природним бојама“ само су неке од 120 дигитализованих књига - из виртуелне колекције Библиотеке која се перманентно увећава, од којих је велики број доступно на сајту пиротске и националне библиотеке у оквиру *Дигиталне Народне библиотеке Србије*. У електронском облику доступан је и „Пиротски зборник“ и фонд разгледница. Радник завичајног одељења Нарциса Алексић учествовала је на 8. стручно-научном скупу Библионет чија је тема била „Дигиталне колекције у библиотекама Србије“, као коаутор рада *Дигитализација у Пиротском округу*.

Завичајну баштину и стваралаштво смо и током 2014. године редовно промовисали организовањем књижевних вечери и промоција локалних стваралаца и издања, тематским изложбама поводом обележавања значајних јубилеја и годишњица. Промоцију новог броја „Пиротског зборника“ пратила је и изложба посвећена најзначајнијем издању Библиотеке.

У импровизованом простору читанице завичајног одељења сви заинтересовани за стваралаштво овог краја могли су да користе завичајну литературу која се не сме износити из библиотеке. У 2014. години на завичајном одељењу Библиотеке регистровано је 498 посета (ученици основних школа – 48, ученици средњих школа – 104, студенти – 141, радници у непосредној производњи – 14, радници из других делатности – 47, остали – 165), који су користили 632 монографске публикације, углавном из историје и географије, као и домаће књижевности.

Матична служба

У фокусу рада матичне службе Народне библиотеке Пирот у 2014. години било је учешће радника пиротске (и димитровградске) библиотеке на престижним стручним скуповима. На међународном стручном скупу Друштва библиотекара Републике Српске „Библиотека, књига, информација“, одржаном од 23. до 25. априла на Јахорини, Пиротски округ је први пут имао своје представнике – директорка Народне библиотеке Пирот и виши дипломирани библиотекар НБ „Детко Петров“ у Димитровграду представиле су своје искуство у раду са децом кроз излагање *Библиотека као забавна учионица*. На осмом стручно-научном скупу Заједнице матичних библиотека Србије Библионет одржаном у Новом Саду, од 5. до 7. јуна чија је тема била „Дигиталне колекције у библиотекама“ Пирот и Пиротски округ предстаљало је четворо библиотекара са два излагања.

Фондација Народне библиотеке Србије 18. и 19. јуна на Златибору је организовала Дигиталијаду, стручни скуп који је представљао завршну манифестацију у оквиру пројекта „Дигиталне библиотеке – едукација“, подржаног од стране Министарства трговине, туризма и телекомуникација РС. Дигиталијада, осмишљена као ревија пројеката дигитализације, била је добра прилика за размену искустава међу стручњацима из Србије који се у оквиру националних и локалних институција културе баве дигитализацијом културне баштине. На овом стручном скупу учествовао је и библиотекар-програмер Народне библиотеке Пирот Милан Јовановић.

Година 2014. преломна је у смислу увођења обавезног стручног усавршавања библиотечких радника, које је дефинисано и Правилником о сталном стручном усавршавању у библиотечко-информационој делатности („Службени гласник РС“ бр. 18/13). Интерактивни семинар „Развојна библиотерапија као вид промовисања креативног читања у библиотеци“ назив је акредитованог програма одржаног 14. новембра у Народној библиотеци Пирот, који је окупио тридесет библиотекара јавних библиотека у Пиротском округу, а ово изузетно занимљиво и корисно предавање МА Јелене Митровић Бенић из Народне библиотеке Србије дефинитивно је програм који је изазвао највише пажње у стручној јавности у 2014. години. Пиротски библиотекари су учествовали и на акредитованим програмима ван своје Библиотеке - радник матичне службе присуствовао је акредитованом програму матичне службе Народне библиотеке Србије, библиотекар одељења набавке и обраде програму посвећеном набавној политици, библиотекар позајмног одељења предавању о раду са корисницима.

У склопу програма Америчке амбасаде „Амерички конзул у посети“ (“U.S. Consul on the Road”) Пирот су посетили амерички конзул и вицеконзул, а за све заинтересоване библиотекаре и професоре енглеског језика Јасна Кунић из Информационог центра Одељења за јавне послове Конзулата одржала је врло корисну и интересантну презентацију у пиротској Библиотеци - *Виртуелна библиотека USA*. У оквиру пројекта за мрежу јавних библиотека Србије у реализацији Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић“ у Народној библиотеци Пирот одржано је 4. децембра предавање дипл. библиотекара Јелене Андоновски, која је представила савремене тенденције и канале квалитетног бесплатног образовања доступног свим заинтересованим грађанима путем интернета.

Надзором над стручним радом у 2014. години обухваћене су две јавне библиотеке (Народна библиотека „Вук Караџић“ у Белој Паланци и Народна библиотека Бабушница) и школска библиотека Основне школе „Љупче Шпанац“ у Белој Паланци. Увид у стање и услове рада обављен је у Народној библиотеци „Детко Петров“ у Димитровграду, у библиотеци Основне школе „Свети Сава“ у Пироту и у још пет школских библиотека. Стручна помоћ библиотекари јавних и школских библиотека у Округу пружена је 13 пута и евидентирана је 21 консултација. Радник матичне службе, у циљу прикупљања података за базу МБС, обишао је све библиотеке у Пиротском округу. Подаци су достављени Народној библиотеци Србије у предвиђеном року.

Дипломирани филолог мастер Народне библиотеке Пирот прошао је обуку и положио стручни испит у библиотечко-информационој делатности, стекавши звање дипломираног библиотекара.

Матична служба учествовала је у реализацији једног од два пројекта које Народна библиотека Пирот остварује уз подршку Општине Пирот и Министарства културе и информисања РС – *Аудио библиотека*. На конкурс Министарства културе и информисања Народна библиотека Пирот је аплицирала са шест пројеката на три различита конкурса.

Тромесечни и годишњи извештај о раду матичне службе НБП, као и планови рада достављани су Министарству културе и информисања и Народној библиотеци Србије.

Радник матичне службе Јован Динчић учествовао је у раду секције за матичне библиотеке Библиотекарског друштва Србије, између осталог и као члан радне групе за израду Пословника о раду. Још четворо радника пиротске Библиотеке активни су чланови Председништва (Момчило Антић), односно комисија БДС-а (Драгана Благојевић је члан комисије за каталогизацију, Надица Костић комисије за стално стручно усавршавање и Нинослава Златановић комисије за класификацију). Радници

Народне библиотеке Пирот учествовали су и на Данима библиотека и библиотекара у оквиру Салона књига у Новом Саду (3. и 4. март) - стручном скупу о теми „Утицај стручног усавршавања библиотекара на квалитет услуга и развој делатности“, међународној конференцији Филолошког факултета у Београду „Први светски рат у култури и библиографији“ (од 26. до 28. септембра), на конференцији БДС-а „Медијска и информациона писменост у друштву знања и библиотека“ (3. октобар) у Народној библиотеци Србије, на бројним предавањима, на јавним расправама о Нацрту измена и допуна Закона о култури, као и Нацрта о изменама и допунама Закона о библиотечно-информационој делатности, Закона о старој и реткој грађи и Закона о обавезном примерку публикација. Учествовало се и у раду Заједнице матичних библиотека Републике Србије (Сомбор). Запослени у Народној библиотеци Пирот су колективно посетили 59. Београдски сајам књига, а присутни су били и на нишком Сајму књига.

Културна и јавна делатност

Културна и јавна делатност Народне библиотеке Пирот одвијала се у 2014. години највидљивије преко књижевних вечери, али и преко књижевних матинеа, Читалачке значке, различитих смотри. Интензитет догађања је највећи у данима пиротског Сајма књига, Дана Библиотеке, Културног лета, Дана града. Било је сусрета са награђиваним писцима (Горан Гоцић, Драган Јовановић Данилов, Дејан Алексић, Јасминка Петровић), али и врло читаним (Миријана Бобић Мојсиловић), било је и манифестација у којима смо имали прилике да се подсетимо великих песника, наших и страних (смотрa рецитатора) али и да разговарамо о прозним остварењима познатих светских писаца (Чарлс Буковски). Посебне књижевне вечери имали су и завичајни аутори поводом нових остварења, било прозних или песничких: Србислав Минковић, Наташа Панић, Драгослав Манић Форски, Рада Џонијева, Бранкица Дамјановић, Горан Манић. Гостовали су и литерарни ствараоци из Беле Паланке. Било је и групних наступа у оквиру традиционалне манифестације Пиротски песнички тренутак, када наступају песници и песникиње различитих узраста и стваралачких орјентација, затим поводом промоције „Пиротског зборника“ и, свакако, у оквиру Фестивала стрипа...

Фотомонографија „Водопади Србије“ Драгована Стојадиновића Сулета, јединствена књига ове врсте у Србији, у издању Библиотеке „Вук Караџић“ из Крагујевца, имала је своју промоцију и у Пироту крајем јануара. Пирот и околина су нарочито заступљени у овој публикацији, пошто је у њој издвојена целина - Водопади Старе планине.

Фебруар је био је у знаку Салона књиге, односно пропратних програма које организује Библиотека, самостално или заједно са Домом културе. XV Салон књиге отворио је Горан Гоцић, добитник НИН-ове награде. Са децом, у склопу акције бесплатног учлањивања ђака првака, дружили су се Дејан Алексић и Елизабета Георгиев. На сајму је организован и већ традиционални Песнички тренутак на којем су завичајни ствараоци читали своје стихове, њих двадесетак. Поводом 28. фебруара, који је Влада Републике Србије прогласила за Национални дан књиге и у склопу обележавања стогодишњице Великог рата, Народна библиотека Пирот организовала је у читаоници Библиотеке изложбу књига (белетристичких, историографских, публицистичких) из свог завичајног фонда, посвећених Првом светском рату.

Пролећне месеце обележила је промоција збирке поезије „Певања о животу и смрти“ Горана Манића и општинска смотре рецитатора, када је наступило педесетак такмичара из пиротских основних и средњих школа, сврстаних у три категорије (млађи, средњи и старији узраст). Стручна комисија оцењивала је избор песме, акцентуацију и

дикцију, остваривање мисаоних и емотивних садржаја песме, природност израза и сугестивност рецитованја. На окружној смотри одржаној у Димитровграду из Пирота је пласман на републичко такмичење остварила Катарина Јањић, ученица Економске школе.

Један од најзначајнијих српских песника, добитник готово свих награда за поезију, Драган Јовановић Данилов био је гост пиротске Библиотеке 15. маја, поводом Дана Библиотеке, када је приређен песнички матине. Уз разговор са песником, присутни су имали прилике да слушају казивање поезије у извођењу Андријане Виденовић. Данилов је посебно интересантан пиротској публици и као аутор монографије о Љубодрагу Јанковићу Јалету, познатом сликару рођеном у Пироту. Током маја кафе Snatch организовао је, у сарадњи са Народном библиотеком и Туристичком организацијом Пирот, промоцију књиге „Мачка без једне ципеле“, збирке приповедака аутора Миодрага Стошића, добитника више награда у домену сатире.

На завршној свечаности *Читалачке значке* најуспешнијим такмичарима награде је уручивала Јасминка Петровић, познати дечји стваралац.

Културно лето 2014. године протекло је у знаку гостовања Мирјане Бобић Мојсиловић, чија је промоција изазвала незапамћену пажњу, блока књижевних вечери завичајних аутора, као и вишедневног VI фестивала стрипа са занимљивим садржајима. Фестивал је отворен изложбом у Галерији, која је донекле имала и ретроспективни карактер, али је обухватила и најновија дела присутних аутора, која су се нашла између корица публикације-каталога у коме су објављени и есеји и прикази везани за актуелне теме у свету стрипа, али и значајан јубилеј – обележавање стогодишњице од почетка Великог рата. Можда и најпознатији експонат Музеја Понишавља „тајно оружје српског војника“ таин (војни хлеб из Првог светског рата) добио је свој стрип, чији су аутори двојица Пироћанаца – цртач Игор Крстић и сценариста Ненад Пејчић.

У оквиру књижевних вечери посвећених познатим писцима, разговарало се о књижевном делу америчког писца Чарлса Буковског. У центру пажње био је роман „Блудни син“ који је у оквиру теме „Живот на маргини“ анализирао млади приповедач Миша Андоновић, иначе професор књижевности. Одломке из дела читала је Милица Јовановић.

Јесен је обележио разговор о књизи „Добро је...“ Бранкице Дамјановић, некадашњег новинара локалне телевизије, која је остала доследна себи да изненађује тематиком којом се бави, што је био случај и са њеном четвртном књигом. И ова промоција која је уследила одмах након промоције у Београду је била изузетно добро посећена.

На самом крају 2014. године одржана је четврта мултимедијална изложба слика аутора Данила Манчића, под називом „Уметност и дизајн“.

Промоција новог броја „Пиротског зборника“, тридесет деветог по реду, одржала се на самом измаку 2014. године и овим програмом Библиотека је обележила Дан града. Уз чланове редакције, у представљању Зборника учествовали су др Весна Ристић Вакањац и др Драгољуб Бајић са Рударско-геолошког факултета у Београду и др Борис Вакањац са Универзитета Сингидунум.

Током 2014. године Народна библиотека Пирот објавила је следеће наслове: „Књига“ – роман Војислава Минића, „Путовање Агиларија Роте“ – роман Србислава Минковића, „Шкарт“ – збирка прича Горана Манића, публикацију VI фестивал стрипа. Објављен је и нови 39. број „Пиротског зборника“, са оствареним прокламованим концептом научног часописа. У 2014. години за штампу су припремљене још две књиге: збирка песама Весне Соколовић „У оку младог јелена“ и књига успомена Милутина Велимировића коју је приредио историчар Дејан Ћирић.

Уредник културно-јавне и издвачке делатности Библиотеке је Момчило Антић.

Директор

Директор установе спроводио је одлуке Управног одбора, старао се о испуњавању плана и програма рада Библиотеке, наменском трошењу средстава, законитости, организацији рада и заступању Библиотеке у јавности. Народна библиотека Пирот је у 2014. години пословала у складу са усвојеним планом активности и готово у свим сегментима је унапредила рад и проширила услуге. Директор је обезбедио функционисање у пракси свих законских аката, а наменским трошењем средстава омогућен је развој основне библиотечко-информационе делатности, стручни, просветни и културни рад установе.

Директор Надица Костић учествовала је и на две престижне конференције, у својству излагача – на међународном стручном скупу Друштва библиотекара Републике Српске „Библиотека, књига, информација“, са излагањем *Библиотека као забавна учионица* и на осмом стручно-научном скупу Заједнице матичних библиотека Србије Библионет одржаном у Новом Саду, чија је тема била „Дигиталне колекције у библиотекама“ са радом *Пирот на мапи е-библиотека*.

Аутор је и руководилац два пројекта са којима је Библиотека успешно аплицирала на конкурс Министарства културе РС – „Аудио библиотека“ и „VI Фестивал стрипа у Пироту“, чија је укупна вредност 946.400,00 динара.

Управни и Надзорни одбор Народне библиотеке Пирот

У протеклој години на седницама Управног и Надзорног одбора Библиотеке разматрана су питања од значаја за функционисање Библиотеке и донете су следеће одлуке:

Управни одбор

- усвајање Извештаја о раду Народне библиотеке Пирот за 2013. годину са финансијским извештајем,
- доношење одлуке о усвајању Плана јавних набавки испод лимита Народне библиотеке Пирот за 2014. годину
- усвајање Програма рада Народне библиотеке Пирот за 2015. годину са финансијским планом
- и доношење одлуке о висини чланарине у 2015.

Надзорни одбор

- усвајање Извештаја о раду Народне библиотеке Пирот за 2013. годину са финансијским извештајем.

Закључак

У немогућности да одлучује о простору који би представљао адекватно и дугорочно решење вишедеценијског проблема, Библиотека је врло активно, углавном путем пројеката, у протеклих неколико година била посвећена опремању и уређењу одељења и служби, посебно научног и одељења за децу и младе, што је резултирало функционалном и пространим дечјом и тинејџерском библиотеком, какву ретко која наша библиотека има. Улагано је и у набавку квалитетне опреме у циљу унапређивања електронске обраде грађе, као и обезбеђивање, у складу са скромним финансијским могућностима, стандардне опреме за смештај, чување, заштиту и коришћење библиотечке грађе.

Истовремено, програми Библиотеке су редовно, осим сале за одржавање промоција, пунили позитивним реакцијама странице електронских и штампаних медија. Остварни резултати и број пружених услуга, допринос унапређењу културе и позиционирању Пирота на културној мапи Србије и региона, чине Народну библиотеку Пирот препознатљивом и узорном институцијом у граду и шире. Стручни рад, креативност, иновативност, дигитализација, заштита културног наслеђа, богата издавачка делатност – препорука су да и оснивач, Општина Пирот, Библиотеци обезбеди адекватан и довољан простор и средства за адаптацију истог у Дому Војске и тиме трајно реши смештај Библиотеке. Библиотека је спремна да се обрати за подршку и помоћ ресорном Министарству, уколико се у најскорије време издефинише њен статус у Дому Војске. У свакој прилици Библиотека је настојала да оправда себи задату улогу пожељног места за доживотно учење, истраживачки рад, места где се срећу људи и идеје, као и да заступа и брани праве вредности и да доприноси општем разумевању.

ДИРЕКТОР
НАРОДНЕ БИБЛИОТЕКЕ ПИРОТ
Надица Костић

ПРЕДСЕДНИК УПРАВНОГ ОДБОРА
НАРОДНЕ БИБЛИОТЕКЕ ПИРОТ
Весна Ђорђевић